

YAYIN TANITIM

Yard. Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR

Hacettepe Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi

Bir Demet Çiçek

Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü'den bir Güldeste, Hazırlayan: N. Hikmet Polat, Kitabevi, İstanbul 2001, X-s-533 sayfa, ISBN 975-7321-54-0.

Edebî eserlerimiz, özellikle de Divan şiiri çiçeklerle donanmış bir bahçe... Okuduğunuz her beyitte bir vesileyle çiçekler karşınıza çıkıyor. Bazen sevgilinin kendisi, bazen dudağı, bazen de yanağı, gözü, saçı, tüyleri oluyor. Sadece sevgili değil çiçeklerle ilişki kurularak anlatılan. Âşık da gözünü nergis gibi açıp güzelleri hayran hayran seyrediyor bu edebiyatın dizelerinde. Şairler, redifi çiçek ismi olan sayısız kaside ve gazel yazıyorlar. Hatta her bendinde farklı bir çiçekten söz ettikleri şiirler bile kaleme alıyorlar. Hâsılı kırmızı, pembe, sarı, beyaz yüzlerce rengiyle yüzlerce çiçek demeti sunuyorlar bize. Son zamanlarda çiçekleri, daha çok Divan şiirinden seçilen örneklerle anlatan çeşitli çalışmaların yapıldığı görülüyor. Çiçekler konusunda yazılmış yazıları bir araya getiren bir kitap da kısa bir süre önce yayımlandı.

Cevat Rüştü'nün 1885-1936 yılları arasında dergi ve gazetelerde çiçek ve ziraat kültürü üzerine yazdığı yazıların konularına göre tasnif edilmesi suretiyle hazırlanan ve son yıllarda çiçek edebiyatına dair yayımlananların en renklilerinden olan çalışma, *Söz Başını* takiben iki ana bölümden oluşuyor. Birinci bölüm *Çiçek 'Edebiyatımızın 'Emsalsiz Üstadı Cevat Rüştü*, ikinci bölüm ise *Cevat Rüştü'den Bir Güldeste* başlığını taşıyor. Birinci bölümde Cevat Rüştü hayatı, eserleri, dil ustalığı, dergiciliği, kitap merakı, derneççiliği ve siyasetle ilgisi üzerinde durularak tanıtılıyor: 15 Mart 1301 / 24 Mart 1885 yılında İstanbul'da doğan, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladıktan sonra 1911-1914 yıllarında Fransa'da ziraat ve tavukçuluk üzerine eğitim gören, yurda döndükten sonra ziraat ile ilgili kurumlarda memuriyet yapan Cevat Rüştü 19 Mart 1936'da vefat eder.

“İki kitaba imza koyan” (s. 11) yazarın çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış yazılarının mevcudiyetinden söz edilir ve takiben eserlerindeki dil ve anlatım da değerlendirilir:

“Konu ne olursa olsun, Cevat Rüştü’nün kalemi, âhenkle akan, zaman zaman durgunlaşan, zaman zaman kendi içine döndükçe derinleşen sularına karışarak, gözlerimizi kamaştırıcı parıltılar saçan bir ırmak gibidir... Taş soğukluğunda, kaya ağırlığında cümlelerle yazılmış yavan bir tarih bilgisi yerine, anlattığı toprağın bereketini, meyvenin tadını, çiçeğin kokusunu hissettiren sıcak bir dil kullanır... Sıradan bir ziraatçı, ekim ayında dikilebilecek çiçekleri söylemek için sadece, onların isimlerini sayar. Fakat Cevat Rüştü, aynı konuyu yazarken, anacağı bir çiçek ismini kendisinden önce şiirleştirmiş bir şairi, yani kendisi gibi bir dil ustasını hatırlar; hayal ettiği çiçek bahçesinin rûha şifa güzelliğini yazısına taşır. Diğer bir ifade ile o, âdetâ kelimelerden bir çiçek bahçesi, bir dil bahçesi kurar.” (s. 13, 15). Cevat Rüştü’nün “bir çiçek bahçesi kurduğu” yazılarının büyük kısmının Arap harfli gazete ve dergilerin sayfalarında kaldığı, çalışmanın ikinci bölümü incelenince daha iyi anlaşılıyor. Bu bölüme “Süleyman Nazif ten Cevat Rüştü’ye Mektup” başlıklı yazıyla giriş yapılıyor. Daha sonra Cevat Rüştü’ye ait yazılar *A. Edebiyatın Çiçeği-Çiçek Edebiyatı*, *B. Meşhur Çiçek Sevdalıları*, *C. Çiçek ve Medeniyet*, *Ç. Ziraat Eserler*, *D. Ayın Ziraatı* başlıkları altında gruplandırılıyor. Eser, *Kaynakçayı* takiben metinlerde geçen çiçek-bahçe-ziraat kültürüyle ilgili isimlerin yanı sıra özel isimlerin de bulunduğu *Dizinle* sona eriyor.

İkinci bölümün başına alınan 31 Ağustos 1916 tarihli mektupta Süleyman Nazif, Cevat Rüştü’ye şöyle sesleniyor:

“...Gülün menşei vatanımız olduğunu iddia ve ispat etmekle bu vatani bana daha çok sevdirdiniz. Cevat Bey, işte vatanperverlik böyle telkin ve tenmiye olunur. Yoksa “ey mukaddes yurt, senin için öldüm, ölüyorum, öleceğim” gibi dırıltılarla bir toprak sevilmez. Şu gülistan-ı tettebuda biraz daha dolaşsanız da meşamm-ı irfanımıza bû-yı feyz lûtfetseniz...” Cevat Rüştü’nün, bu arzuyu yerine getirircesine yazdığı ve Türk edebiyatı-çiçek ilişkisini çeşitli yönleriyle değerlendirdiği *Çiçek Edebiyatı*, *Çiçek Lisanı*, *Çiçek Dili*, *Türklerin Çiçek İsimleri ve Manzumeleri*, *Lâle Edebiyatı*, *Millî Çiçeklerimizden Gül* ve benzeri birçok yazı dikkati çekiyor. Yazarın, bunla-

rın yanı sıra karanfil, sümbül, kasımpatı, nergis, zerrin kadeh, fulya, leylâk, yasemin ve zambak gibi çiçekleri de diğer yazılarına konu olarak seçtiği görülüyor. Kitap, çiçek yetiştiriciler, bahçe meraklı, Türk bahçeleri, Avrupa bahçeleri, bahçıvanlık, çiçekler hakkında yazılmış eserler ve ziraat zamanları gibi yazarın, çiçeklerle ve ziraatla bağlantısı olan çeşitli konularda kaleme aldığı yazılarla devam ediyor.

“Kültür seviyesi itibarıyla vasatın (ortalamanın) üstünde” (s. 2) bir okur kitlesini hedefleyen Nazım Hikmet Polat, *Güldeste*’yi metinlerin diline dokunmadan, izahına gerekli görülen yerlerde dipnotlar koyarak ve sadece bugün ihtiyaç duyulmadığını, kitabın da amacını aştığını düşündüğü ziraat bilgisi veren kısımları çıkararak hazırlamıştır. Çiçeklerden, çiçek edebiyatından hoşlananlar ve onları tanımak isteyenler, bu gül destesinde sevecekleri birer gül/çiçek bulabileceklerdir. Çalışmasından dolayı Nazım Hikmet Polat’ı kutluyoruz.

Lars Johanson (2001). *Discoveries on the Turkic Linguistic map.*
(Swedish Research Institute in Istanbul, Publications 5.) Stockholm:
Swedish Research Institute in İstanbul.

Doç. Dr. Nurettin Demir

Başkent Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi

Döneminde Doğu Türkçesinin önemli ismi durumundaki Gustav Raquette’in gözde öğrencisi Gunnar Jarring, Lund Üniversitesi’ndeki öğreniminin sonunda doktorasını pek de parlak bir gelecek vaat etmeyen Türkoloji alanında yapmaya karar verir. 1928 yılında genel Türkolojinin meşhur ismi Willi Bang ile çalışmak üzere Berlin’deki Doğu Bilimleri Semineri’ne gider. Daha sonraki bütün araştırmalarına hakim olacak saha araştırmasına ilgisi burada başlar. Ama saha çalışmalarında karar kılmasının asıl faktörü, bir teorisyen olan Willi Bang ile Türk diyalektlerinden yaptığı derle-